

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความพร้อมด้านทักษะทางภาษาของนักเรียนชาวเขาชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยใช้วิธีมุ่งประสบการณ์ภาษา เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านทักษะทางภาษาด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา สำหรับนักเรียนอนุบาลปีที่ 2 โดยสร้างแผนการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา และเพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านทักษะทางภาษาของกลุ่มทดลองก่อนและหลังเรียนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาวเขาชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แผนการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาและแบบทดสอบความพร้อมด้านทักษะทางภาษา การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทดลองสอนตามแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้แบบทดสอบความพร้อมด้านทักษะทางภาษาวัดความพร้อมของนักเรียนก่อนและหลังเรียน แล้วนำผลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านทักษะทางภาษาด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านทักษะทางภาษาของกลุ่มทดลองก่อนและหลังเรียนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

ตอนที่ 1 การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านทักษะทางภาษาด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

การพัฒนากิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านทักษะทางภาษาสำหรับนักเรียนชาวเขาชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผู้วิจัยสร้างแผนการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา โดยเลือกหน่วยประสบการณ์ 4 หน่วยในแผนการจัดประสบการณ์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กำหนดเนื้อหาเพื่อจัดทำแผนการสอน โดยคำนึงถึงลำดับความยากง่ายของเนื้อหา ความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และความสัมพันธ์ของเนื้อหา ซึ่งเลือกหน่วยประสบการณ์ 4 หน่วยในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 คือ ต้นไม้ที่รัก โลกสวยด้วยมือเรา แมลง กบฏ มาจัดทำแผนการสอนจำนวน 20 แผน ใช้เวลาสอน 80 คาบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แผนการสอนที่ 1	เรื่อง ความหมายของป่าไม้	จำนวน 4 คาบ
แผนการสอนที่ 2	เรื่อง ส่วนประกอบของต้นไม้	จำนวน 4 คาบ
แผนการสอนที่ 3	เรื่อง ประโยชน์ของป่าไม้	จำนวน 4 คาบ
แผนการสอนที่ 4	เรื่อง โทษของการทำลายป่าและการอนุรักษ์ป่าไม้	จำนวน 4 คาบ
แผนการสอนที่ 5	เรื่อง การบำรุงดูแลรักษาต้นไม้	จำนวน 4 คาบ
แผนการสอนที่ 6	เรื่อง ความหมายของสิ่งแวดล้อม	จำนวน 4 คาบ
แผนการสอนที่ 7	เรื่อง ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม	จำนวน 4 คาบ
แผนการสอนที่ 8	เรื่อง ต้นเหตุที่ทำลายสิ่งแวดล้อม	จำนวน 4 คาบ
แผนการสอนที่ 9	เรื่อง การดูแลสิ่งแวดล้อม	จำนวน 4 คาบ
แผนการสอนที่ 10	เรื่อง การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ	จำนวน 4 คาบ
แผนการสอนที่ 11	เรื่อง ลักษณะทั่วไปของแมลง	จำนวน 4 คาบ
แผนการสอนที่ 12	เรื่อง ที่อยู่อาศัยของแมลง	จำนวน 4 คาบ
แผนการสอนที่ 13	เรื่อง ธรรมชาติของแมลง	จำนวน 4 คาบ
แผนการสอนที่ 14	เรื่อง ประโยชน์และโทษของแมลง	จำนวน 4 คาบ
แผนการสอนที่ 15	เรื่อง ความเมตตากรุณาต่อสัตว์	จำนวน 4 คาบ
แผนการสอนที่ 16	เรื่อง ลักษณะทั่วไปของกบฏ	จำนวน 4 คาบ
แผนการสอนที่ 17	เรื่อง ผลกบฏ	จำนวน 4 คาบ
แผนการสอนที่ 18	เรื่อง การแพร่พันธุ์ของกบฏ	จำนวน 4 คาบ
แผนการสอนที่ 19	เรื่อง ประโยชน์ของกบฏ	จำนวน 4 คาบ
แผนการสอนที่ 20	เรื่อง อาหารที่ทำจากกบฏ	จำนวน 4 คาบ
รวมทั้งหมด		80 คาบ

2. นำเสนอกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมแล้วนำไปทดลองสอนกับนักเรียนชาวเขาชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านผาสำราญ จำนวน 15 คน รวบรวมข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขแผนการสอน ดังนี้

2.1 แผนการสอน มีรายละเอียดการปรับปรุงดังนี้

2.1.1 ได้ปรับกิจกรรมให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนยึดขั้นตอนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาเกินไป ทำให้กิจกรรมมีลักษณะคล้ายๆ กันเกือบทุกกิจกรรม ในกิจกรรมขั้นที่ 3 ซึ่งเป็นขั้นสรุปเรื่องร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ได้ปรับให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การทดลองเพาะถั่วงอกในแผนการสอนที่ 2 เรื่อง ส่วนประกอบของต้นไม้ การแสดงบทบาทสมมติในแผนการสอนที่ 3 เรื่อง ประโยชน์ของป่าไม้ แผนการสอนที่ 5 เรื่อง การบำรุงดูแลรักษาต้นไม้ และแผนการสอนที่ 13 เรื่อง ธรรมชาติของแมลง การประกอบอาหารในแผนการสอนที่ 20 เรื่อง อาหารที่ทำจากกล้วย

2.1.2 เนื้อหา เนื้อหาในหน่วยโลกสวยด้วยมือเราไม่สัมพันธ์กันจึงมีการปรับแผนการสอนที่ 8 เรื่อง การดูแลสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องต้นเหตุที่ทำให้สิ่งแวดล้อม และในแผนการสอนที่ 20 เรื่องการอนุรักษ์และการดูแลสิ่งแวดล้อมได้เปลี่ยนมาเป็นเรื่องการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำแทนเพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียนและหน่วยแมลง มีการปรับแผนการสอนที่ 13 เรื่อง ประโยชน์และโทษของแมลงมาเป็นเรื่องธรรมชาติของแมลง แผนการสอนที่ 14 เรื่อง ความเมตตากฎนาต่อสัตว์ เป็นเรื่องประโยชน์และโทษของแมลง และในแผนการสอนที่ 15 เรื่อง ธรรมชาติของแมลงเป็นเรื่องความเมตตากฎนาต่อสัตว์เพราะเนื้อหาจะได้ลำดับต่อเนื่องกัน

2.1.3 การใช้คำถามและภาษา ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมบางกิจกรรมนักเรียนเข้าใจแต่พูดไม่ได้ ครูต้องแปลให้ฟัง นักเรียนบางคนไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เพราะไม่ถนัดภาษากลาง ครูต้องมีความสามารถในการใช้คำถามโดยเฉพาะอย่างยิ่งคำถามปลายเปิดซึ่งเป็นคำถามที่ช่วยให้นักเรียนคิดจะได้ส่งผลต่อการพัฒนาความคิด ความเชื่อมั่นและการใช้ภาษาได้เป็นอย่างดีและการใช้คำถามเป็นทางการมากเกินไปของนักเรียนจึงเปลี่ยนคำถามจาก “ประโยชน์ของป่าไม้มีอะไรบ้าง” เป็น “เรานำต้นไม้และป่าไม้มาทำอะไรบ้าง” และจาก “แมลงวัน แมลงสาบ ให้โทษเราอย่างไร” เป็น “แมลงวัน แมลงสาบสร้างความเดือดร้อนให้แก่เราอย่างไร” เพราะนักเรียนไม่เข้าใจคำว่า “ประโยชน์” และ “โทษ” นอกจากนี้มีการเปลี่ยนคำว่า “เพาะถั่วงอก” เป็น “ปลูกถั่วงอก” และ “อนุรักษ์” เป็น “ดูแล”

2.2 กระบวนการดำเนินกิจกรรม

2.2.1 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในแต่ละขั้นตอนของการสอนต้องทำตามลำดับทุกขั้นตอนอย่างครบถ้วน การสอนข้ามขั้นตอนหรือการสอนอย่างรีบเร่งให้จบอย่างรวดเร็วในแต่ละขั้นตอนจะมีผลทำให้การพัฒนาทักษะทางภาษาของนักเรียนไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายโดยรวมของเรื่องในขั้นตอนนี้ ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟังอย่างมีชีวิตชีวา ครูจำเป็นต้องแสดงท่าทางประกอบไปด้วยท่าภาพยังไม่สามารถสื่อความหมายได้เพียงพอ

ขั้นที่ 2 นักเรียนเล่าเรื่องย้อนกลับเพื่อฝึกการลำดับเรื่องให้นักเรียนเข้าใจความหมายในรายละเอียดของเรื่อง ครูควรพยายามกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ย่านไปแล้ว

ขั้นที่ 3 สรุปเรื่องร่วมกันระหว่างครูเพื่อฝึกการระลึกสิ่งที่อ่านโดยช่วยกันลำดับเรื่องที่ย่านอาจจะแสดงบทบาทสมมติ หรือสรุปเรื่องโดยการออกเสียงคำนั้นๆ ให้ชัดเจน

ขั้นที่ 4 ทำหนังสือเล่มใหญ่เพื่อแสดงออกถึงความเข้าใจความหมายของคำของเรื่องที่ย่านโดยวาดภาพบรรยายสี ปั้นดินน้ำมัน และเล่าผลงานของตนเอง

ขั้นที่ 5 เล่นเกมและกิจกรรมเสริมทางภาษาอื่นๆ เพื่อฝึกปฏิบัติการใช้ภาษา การจำภาพที่เห็น การเห็นความแตกต่างของภาพ ประสาทสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ

2.2.2 เวลา เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละขั้น บางกิจกรรมต้องยืดหยุ่นเวลาตามความเหมาะสมและความสนใจของนักเรียน

2.2.3 การใช้คำถาม ครูควรใช้คำถามให้นักเรียนได้คิดก่อนตอบเพื่อเป็นการทดสอบความเข้าใจภาษาของนักเรียนจริงๆ และการใช้ภาษาถิ่นของนักเรียนประกอบในการจัดกิจกรรมไม่ควรให้ความสำคัญมากเกินไป

2.2.4 สื่อการเรียน ด้านสื่อประกอบการจัดกิจกรรมนั้นใช้ของจริงนักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี และง่ายโดยไม่ต้องแปลเป็นภาษาถิ่นเพราะมีสื่อที่เป็นรูปธรรมชัดเจนอยู่แล้ว เช่น ในแผนการสอนที่ 17 เรื่อง ผลกล้วย ปรับเพิ่มสื่อ แผนภูมิการเจริญเติบโตของกล้วย เพื่อให้นักเรียนเข้าใจว่าผลกล้วยมาจากดอกกล้วยที่เรียกว่า หัวปลี

2.2.5 การจัดกิจกรรมยืดหยุ่นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือกระทำได้เลือกเรียนรู้อย่างอิสระและได้ประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น แผนการสอนที่ 2 เรื่อง ส่วนประกอบของต้นไม้ ได้จัดกิจกรรมทดลองเพาะถั่วงอก โดยให้นักเรียนใช้สื่อ อุปกรณ์ ทำการทดลองปฏิบัติตามความคิดของตนเองจนเป็นความคิดรวบยอดและสรุปเป็นของตนเอง

2.2.6 การประเมินผล ครูสามารถวัดจุดประสงค์ด้านจิตพิสัยของนักเรียนได้ เช่น สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนได้ สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงได้ สามารถบอกความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบได้อย่างมีเหตุผล และการวัดและประเมินผลสังเกตจากการแสดงความคิดเห็น การกล้าแสดงออก และการประเมินผลต้องประเมินจากสภาพจริง จากผลการกระทำและความสามารถของนักเรียนแต่ละคน โดยการสังเกตและการปฏิบัติงาน เช่น ในขั้นที่ 5 เล่นเกมและกิจกรรมเสริมทางภาษาอื่นๆ สามารถ

ประเมินการเล่นร่วมกับเพื่อน การปฏิบัติตามข้อตกลง และความรับผิดชอบในการเก็บของเข้าที่ได้เรียบร้อย

3. นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในภาคสนาม

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านทักษะทางภาษาของกลุ่มทดลองก่อนและหลังเรียนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

การเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนและหลังเรียน ได้ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)	คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)	ค่าทดสอบที (t-test)
n = 30	16.20	18.33	4.44**

** $p < .01 = 2.725$

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เมื่อทดสอบค่าที (t-test) แล้วปรากฏว่า ความพร้อมด้านทักษะทางภาษาของนักเรียนก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า แผนการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาสามารถพัฒนาความพร้อมด้านทักษะทางภาษาของนักเรียนได้ดีขึ้น